

Marx-opintopiiri 08.02.2016 - 02.05.2016

Mika Varjonen (mika.varjonen@protonmail.ch)

8. syyskuuta 2016

Lisenssi: CC0 1.0 Yleismaailmallinen

Tarkoituksen Ilmaus

Useimmissa maailman oikeusjärjestelmissä myönnetään luovan työn itsenäisen ja omaperäisen tuloksen ja/tai tietokannan (kukin ”Teos”) tekijälle tai tältä oikeutensa johtaneille oikeudenhaltijoille (yhdessä ja erikseen ”oikeudenhaltija”) automaattisesti yksinomainen Tekijänoikeus ja yksinomaisia Läheisiä Oikeuksia (määritelty jäljempänä).

Jotkut oikeudenhaltijat haluavat pysyvästi luopua tällaisista Teokseen kohdistuvista oikeuksista tarkoituksenaan kartuttaa luovien, kulttuurillisten ja tieteellisten teosten muodostamia yhteisiä resursseja (”Yhteisresurssit”), joita suuri yleisö voi luotettavasti ja ilman oikeuden loukkaamista koskevien väitteiden pelkoa kehittää, muokata ja sisällyttää muihin teoksiin sekä käyttää uudelleen ja levittää edelleen niin vapaasti kuin mahdollista missä tahansa muodossa ja mitä tahansa tarkoitusta varten, sisältäen myös kaupalliset tarkoitukset. Tällaiset oikeudenhaltijat saattavat kartuttaa Yhteisresursseja edistääkseen vapaan kulttuurin ihannetta sekä uusien luovien, kulttuurin ja tieteen piiriin kuuluvien teosten tuottamista taikka saadaksesen mainetta tai saattaakseen Teoksensa laajempaan levitykseen osin muiden siihen kohdistuvan käytön ja työn kautta.

Näistä ja/tai muista tarkoituksista ja vaikuttimista johtuen, ilman minkäänlaisia odotuksia enemmästä korvauksesta tai hyvityksestä, CC0:n Teokseen liittävä henkilö (”Vahvistaja”), sikäli ja siinä määrin kuin hän on Teoksen Tekijänoikeuden ja Läheisten Oikeuksien haltija, päättää vapaaehtoisesti soveltaa Teokseen CC0:a ja julkisesti levittää Teosta CC0:n mukaisesti tietoisena sekä omasta Tekijänoikeudestaan ja omista Läheisistä Oikeuksistaan Teokseen että CC0:n merkityksestä ja sillä tavoitelluista oikeusvaikutuksista tällaisiin oikeuksiin.

1. **Tekijänoikeus ja Läheiset Oikeudet.** CC0:n mukaisesti yleisön saataviin saatettuun Teokseen saattaa kohdistua tekijänoikeuksia, lähioikeuksia ja läheisiä oikeuksia (”Tekijänoikeus ja Läheiset Oikeudet”). Tekijänoikeuteen ja Läheisiin Oikeuksiin kuuluvat mm. seuraavat:
 - i. oikeus valmistaa kappaleita Teoksesta ja oikeudet muunnella, levittää, esittää ja näyttää Teosta sekä välittää ja kääntää Teos;
 - ii. alkuperäisten tekijöiden ja/tai esittäjien moraaliset oikeudet;
 - iii. Teoksessa esitettyyn henkilön kuvaan tai henkilön tunnistettavaan osaan liittyvät yksityisyyden suoja koskevat oikeudet

ja henkilön oikeudet määrätä kuvansa tai henkilönsä tunnistettavan osan kaupallisesta käytöstä (privacy and publicity rights);

- iv. oikeudet, jotka antavat suojaa Teokseen liittyvää vilpillistä kilpailua (unfair competition) vastaan, alla kappaleessa 4(a) mainituin rajoituksin;
- v. Teokseen sisältyvän informaation kopiointia, levitystä, käyttöä ja uudelleenkäyttöä suojaavat oikeudet;
- vi. tietokantaoikeudet (kuten sellaiset, joista on säädetty Euroopan parlamentin ja neuvoston 11.3.1996 antamassa direktiivissä 96/9/EY tietokantojen oikeudellisesta suojasta, mukaan lukien sen muutokset ja sen sijaan tulleet säännökset, sekä kyseisen direktiivin nojalla kansallisesti täytäntöön pannaissa laeissa); sekä
- vii. maailmanlaajuisesti muut samankaltaiset, vastaavat tai vastaavanlaiset oikeudet, jotka perustuvat sovellettavaan lakiin taikka kansainväliseen sopimukseen tai sellaisen johdosta säädettyyn kansalliseen säädökseen.

2. **Oikeuksista luopuminen.** Soveltuvan lainsäädännön sallimassa enimmäislaajuudessa lakia vastoin toimimatta Vahvistaja täten nimenomaisesti, täysin, pysyvästi, peruuttamattomasti ja ehtoitta hylkää ja luopuu kaikin osin Tekijänoikeudestaan ja Läheisistä Oikeuksistaan Teokseen sekä näihin oikeuksiin liittyvistä vaateista ja perusteista, olivatpa ne nyt tunnettuja tai tuntemattomia (sisältäen olemassa olevat ja tulevat vaateet ja perusteet), siten, että tämä luopuminen (i) käsittää kaikki maantieteelliset alueet maailmanlaajuisesti, (ii) on kestoaltaan lain tai kansainvälisten sopimusten salliman enimmäisajan pituinen (ottaen huomioon tulevat enimmäisajan pidennykset), (iii) käsittää minkä tahansa nykyisen tai tulevan välineen sekä minkä tahansa kappaleiden määrän, (iv) mahdollistaa käytön missä tahansa tarkoituksessa sisältäen myös kaupallisen käytön sekä käytön mainos- ja myyminen edistämistarkoituksissa ("Luopuminen"). Vahvistaja luopuu oikeuksistaan edellä mainitulla tavalla Teoksen käyttäjien ja hyödyntäjien hyväksi ja perillistensä ja seuraajiensa vahingoksi siinä vakaassa tarkoituksessa, että Luopumista ei kumota, peruuteta, pureta tai päätetä ja ettei muillakaan oikeudellisilla tai mihinkään oikeusteoriaan perustuvilla toimilla häiritä Teoksen käyttöä ja hyödyntämistä Vahvistajan nimenomaisessa Tarkoituksen Ilmauksessa kuvatulla tavalla.

3. **Täydentävä julkinen lisenssi.** Mikäli Luopuminen katsotaan sovellettavan lainsäädännön mukaan joiltain osin oikeudellisesti pätemättömäksi tai tehottomaksi, sovellettakoon Luopumista enimmäislaajuudessaan ottaen huomioon Vahvistajan nimenomainen Tarkoituksen Ilmaus. Lisäksi siltä osin kuin Luopuminen katsotaan pätemättömäksi tai tehottomaksi, Vahvistaja antaa jokaiselle, johon tämä vaikuttaa, rojaltivapaan, peruuttamattoman ja rajoittamattoman lisenssin koskien Vahvistajan Tekijänoikeutta ja Läheisiä Oikeuksia Teokseen, ilman siirto-, alilisenointi- tai yksinoikeutta, siten, että lisenssi (i) käsittää kaikki maantieteelliset alueet maailmanlaajuisesti, (ii) on kestoltaan lain tai kansainvälisten sopimusten salliman enimmäisajan pituinen (ottaen huomioon tulevat enimmäisajan pidennykset), (iii) käsittää minkä tahansa nykyisen tai tulevan välineen sekä minkä tahansa kappaleiden määrän, (iv) annetaan mihin tahansa tarkoitukseen sisältäen myös kaupallisen käytön sekä käytön mainos- ja myynninedistämistarkoituksissa ("Lisenssi"). Lisenssin katsotaan olevan voimassa siitä päivästä lukien, jolloin Vahvistaja sovelsi Teokseen CC0:aa. Mikäli Lisenssi katsotaan sovellettavan lainsäädännön mukaan joiltain osin oikeudellisesti mitättömäksi tai tehottomaksi, tällainen osittainen mitättömyys tai tehottomuus ei mitätöi Lisenssiä muilta osin ja Vahvistaja vakuuttaa, ettei hän tule vastoin nimenomaista Tarkoituksen Ilmaustaan (i) vetoamaan Tekijänoikeuteensa ja Läheisiin Oikeuksiinsa, siltä osin kuin sellaisia yhä kohdistuu Teokseen, taikka (ii) esittämään mitään tähän liittyviä vaatimuksia tai väitteitä Teosta koskien.

4. **Rajoitukset ja vastuuvapauslauseke.**

- a. Tällä asiakirjalla Vahvistaja ei luovu, hylkää, lisensoi tai muutoinkaan määrää tavaramerkki- tai patenttioikeuksistaan.
- b. Vahvistaja tarjoaa Teoksen sellaisena kuin se on, ilman minikäänlaista nimenomaista, oletettua, lainmukaista tai muunkaltaista takuuta tai takuuehtoa Teokseen liittyen, mukaan lukien lain sallimassa enimmäislaajuudessa esimerkiksi vakuutukset, jotka koskevat omistusoikeutta, myyntikelpoisuutta, tiettyyn tarkoitukseen sopivuutta, oikeuksien loukkaamattomuutta, virheettömyyttä (piilevät tai muut viat), tarkkuutta taikka todettavissa olevia tai todettavissa olemattomia virheitä.
- c. Vahvistaja ei ota vastuuta Teokseen tai sen käyttöön mahdollisesti soveltuviin, muiden tahojen oikeuksien selvittämisestä, sisältäen mm. minkä tahansa tahon Tekijänoikeuden ja Läheiset Oikeudet Teokseen. Lisäksi Vahvistaja ei ota vastuuta

minkäänlaisten Teoksen käyttöön tarvittavien suostumusten, lupien tai muiden oikeuksien hankkimisesta.

- d. Vahvistaja ymmärtää ja myöntää, ettei Creative Commons ole tämän asiakirjan osapuoli, eikä sillä ole mitään tehtäviä tai velvollisuuksia CC0:aan tai Teoksen käyttöön liittyen.

Sisältö

Johdanto	1
1 22.02.2016 - Hannu Taanila: Kaksi Kovaa: Marx ja kapitalismi	4
1.1 Omat muistiinpanot	4
1.2 Opintopiiri	8
2 07.03.2016 - Vladimir Lenin: Imperialismi kapitalismin korkeimpana vaiheena	9
2.1 Opintopiiri	9
3 21.03.2016	11
4 21.03.2016 - Alustus	11
4.1 Pertti Honkanen	11
4.2 Yhteenveto	12
4.3 Johdanto	12
4.4 Marxilaisuus ja keynesiläisyys	13
4.5 Vastaväitteistä	13
4.6 Marxin profetiat ja visiot	14
4.7 Tuotantovoimien kehitys	15
4.8 Maailmanmarkkinoiden muodostuminen	15
4.9 Rikkkauden ja köyhyyden kasautuminen	16
4.10 Tavaramuotoistuminen	16
4.11 Jaksottainen kehitys ja kriisit	17
4.12 Työarvoteoriasta	17
4.13 Työn ja pääoman sopusointu?	20
5 02.05.2016	21
6 02.05.2016 - Alustus: Antti Ronkainen & Joel Kaitila: Luokkapolitiikka finanssikapitalismin kriisissä	21
6.1 Antti Ronkainen	21
6.2 Joel Kaitila	21
6.3 Johdanto	21
6.4 Sodanjälkeisen kapitalismin lyhyt historia	22
6.5 Uusliberaali finanssikapitalismi	24
6.6 Suuren finanssikriisin jälkeinen politiikka	25
6.7 Ulos kriisikierteestä	26
6.8 Yhteenveto	26
Viitteet	27

Johdanto

Tämä dokumentti sisältää omat henkilökohtaiset muistiinpanot Turun T-talolla pidetyistä Marx-opintopiirin tapaamisista. Opintopiirin materiaalina on ollut mm. Marxin teorian ajankohtaisuutta käsittelevä teos [1].

Kaikki näissä muistiinpanoissa esiintyvät asiavirheet ovat yksinomaan minun. Toivon kuitenkin lukijalle heräävän mahdollisimman paljon ajatuksia mietteistä joita jäljempänä on tallennettu ja esitetty.

Alla olevat muistiinpanot ovat käydyn alustuksen ja keskustelun pohjalta. Itselläni ei ollut vielä kirjaa [1] saatavilla tähän tapaamiseen, joten en ole itse lukenut materiaalia tätä kirjoittaessani.

Käsiteltävänä aiheena oli kirjan luku 2, jossa Sixten Korkman oli kirjoittanut ajatuksiaan Marxiin liittyen. Seuraavat asiat tulivat ilmi virinneen keskustelun pohjalta.

- Kirjoituksessa hyökätään Marxia vastaan kuitenkin samalla antaen ainakin aluksi tunnustusta Marxin työstä.
- Kirjoituksessa myöskin korostetaan kapitalismin tehokkuutta.
- Vihjataan että kapitalistinen tehokkuusajattelu on välttämätöntä ihmisten tarpeiden tyydyttämiseksi (raha).
- Tässä on kuitenkin ongelmana se että voitontavoittelu on moraalitonta.
- Yksityisomistusta pidetään tehokkuuden pohjana (ainakin kapitalismissa). Tähän liittyy kuitenkin myös muita olosuhteita, esimerkkinä Pohjois-Korean teollistuminen aikanaan kymmenen vuotta ennen Etelä-Koreaa.
- Korkman haluaisi kapitalismin, joka olisi ihmis- ja ympäristöystävällinen. Tässä hän ei ymmärrä kapitalismin perusluonnetta, joka sotii tätä vastaan.
- Marx asetetaan vastakkain valistusfilosofian kanssa, eli toisin sanoen annetaan ymmärtää että Marx olisi ollut epätieteellinen. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, koska Marx oli kattavasti lukenut / tutkinut erilaisia lähdemateriaaleja esim. Pääoman kirjoituksen yhteydessä.
- Tältä pohjalta myöskin esitetään että kapitalismi on iäti säilyvä, välttämätön ja järkkymätön.
- Perään korostetaan uskoa eettisen kapitalismin mahdollisuuteen.
- Samaan aikaan työn yhteiskunnallinen luonne on kuitenkin kadonnut (tai ainakin nopeasti katoamassa). Työtä ei tehdä yhteisen vaan yksityisen hyvän eteen.
- Korkman korostaa Keyneläistä länsimäistä kapitalismia nykyisessä kriisitaloudessa. Marxin ajattelu oli kuitenkin yleismaailmallisempaa tähän verrattuna.

- Korkman pyrkii lyttämään Marxilaisen teorian ilman kunnollisia perusteita.
- Samalla hän pyrkii kiistämään työn arvoteorian. Hänen intressissä kuten monella muullakin talouselämän vaikuttajalla on kiistää asia koska se paljastaa selkeästi työläisten riiston.
- Kirjoituksessa myöskin väitetään ettei Marxin teoria työläisten olojen kurjistumisesta pidä paikkaansa. Tämä on kuitenkin hyvin länsimainen näkökulma, sillä todennäköisesti moni suorastaan orjatyötä tekevä ihminen esimerkiksi vaateteollisuudessa parissa olisi tästä eri mieltä. Länsimaissa tämä on lähinnä havaittavissa siinä että yhä useampi ihminen syrjäytyy ja työssäkäyvien ihmisten taloudellinen asema heikkenee (ansiotason lasku, pätkätyöt, velkaantuminen, ...).
- Myöskin kyseenalaistetaan mahdollisuus että kommunistinen vallankumous enää tapahtuisi missään tai että kommunismi olisi mitenkään väistämätöntä tai välttämätöntä. Kaikki on kuitenkin mahdollista (ihmisten kyllästyminen länsimaissa demokratian puutteeseen) ja ylipäänsä on hyvä ajatella ettei historialla ole mitään tiettyä päätepistettä. Tässä yhteydessä on kuitenkin hyvä miettiä että mitä on jäljellä viimeisen imperialistisen sodan jälkeen?
- Lenin on esittänyt että ihmisten täytyy muuttua sosialismia / kommunismia varten. Nykykehityksellä työn ristiriitautuminen voi hyvinkin aiheuttaa tämän.
- Toisaalta Kreikan tilanne (Syriza vs. Troikka) osoittaa ettei Korkmanin käsitys (kapitalistisen) demokratian korjaavasta vaikutuksesta kapitalismiin pidä paikkaansa.
- Nykyinen demokratia toimii työkaluna luokkien välisten ristiriitojen sovittelussa. Tästä näkökulmasta Lenin kirjoitti että luokkayhteiskunnan poistuminen poistaa nykyisenkaltaisen demokratian tarpeen. Tilalle tulee erilaiset mekanismit yhteisen edun edistämiseen.
- Korkman ei annoa arvoa Marxin talousteoreettisille näkemyksille vaan pitää häntä ainoastaan yhteiskuntatieteilijänä.
- Kapitalismin itsetuhomekanismit
 - Ostovoiman häviäminen
 - Ei enää kehitettävissä

- Tuotannon jatkuva tehostaminen yksityisomistuksessa johtaa siihen että lisäarvoa ei enää pysty realisoimaan
- Voiton suhdeluvun laskusuuntaus
- Lisäarvo tulee aina tuotannosta (ihmisen tekemästä työstä)
- Keskusteltiin myöskin miten robotiikka ja automatisaatio mahdollistaisivat tarvittavan tuotannon mikäli tuotanto olisi yhteiskunnalla. Nykyisellään automatisaatio lisää työttömyyttä ja sitä kautta kiihdyttää ostovoiman häviämistä ja nopeuttaa työväenluokan syrjäytymistä.

1 22.02.2016 - Hannu Taanila: Kaksi Kovaa: Marx ja kapitalismi

1.1 Omat muistiinpanot

Ohessa lueteltuna omat muistiinpanoni kirjan kappaleen lukemisen jälkeen.

- Karl Marx¹ syntyy Saksaan, saksaksi, kulttuuriporvaristoon, Saksanmaan intelluktuaaliseen yläluokkaan.
- Marx hankki itselleen erittäin laajan kielitaidon, lukeneisuuden ja oppineisuuden. Tällä saralla hän kuuluu Euroopan kulttuurihistorian ylivertaisiin.
- Marx myös aina huomioi lähteensä nimeltä kirjoituksissa ja kävi asiallista dialogia lähdekirjoituksen kanssa.
- Marxista tuli Marx kun *Pääoman 1. Osa* ilmestyi Hampurissa 14. syyskuuta 1867. Tämä aloittaa Marxin I olemisen.
- Marxin I olemisen. Marx omaksutaan ja hyväksytään luonnolliseksi ja lailliseksi jäseneksi talous- ja yhteiskuntatieteiden järjestelmään. Omaksuminen on tosin vastentahtoista.
- Marx tarkastelee ja analysoi siihenastisen taloustieteen sisältöä ja kirjoittaa sen johdosta. Marxin arviot ovat kriittisiä, analyttisiä, korjaavia, tarkentavia, uudistavia, laajentavia ja vastaanvälttäviä. Tätä kautta Marx lisää positiivisella tavalla oman panoksensa taloustieteeseen.

¹★05.05.1818 - †14.03.1884

- Ylläoleva oli mahdollista vielä tässä vaiheessa, koska poliittinen taloustiede ei ollut vielä ideologisoitunut nykyisen kaltaiseksi kapitalismin affirmatiiviseksi uskonopiksi². Taloustiede mielletään nykyään kapitalismin omaksi teologiaksi³. Enään ei ole sijaa vääräuskoisille tai harhaoppisille.
- Marx tulee tässä muodossa myös Suomeen 1900-luvun alkupuolella. Mm. valtion virallisin varoin tuetaan *Pääoman 1. osan* suomennosta erillisinä vihkoina. Vuonna 1918 päättyneen luokkasodan jälkeinen *valkoinen pimeys* keskeyttää tämän.
- Marxin II oleminen. Yhtäaikaa Marxin I olemisen kanssa alkaa syntymään myös Marxin II oleminen. Tästä olemisesta tulee valitettavasti myöskin lähes ainoa muoto, jossa Marx nykyään muistetaan.
- Euroopan työväenliikkeet eri suunnat ja järjestöt, joissa Marx oli jo ollut mukana neljännesvuosisadan, ottivat ja tekivät *Pääomasta* uskonopin, profetian ja päivänpolitiikan käyttöohjeen.
- Tämä oli kuitenkin sen verran erilaista mitä Marx itse ajatteli ja koki toimivansa että hän julisti 1870-luvun loppupuolella, että hän ei ainakaan ole “marxilainen”.
- Tämä oli kovin valitettavaa sillä itse ainakin koen tärkeäksi Marxin analyttisen ja tieteellisen lähestymistavan asioihin. Sosialismista / kommunismista ei tule yhtään parempaa uskontoa kuin kapitalismistäkään. Sosialismin ja kommunismin käsitteet kuitenkin tarjoavat jonkun teoreettisen / käytännöllisen lähtökohdan paremman yhteiskunnan rakentamiseksi, mutta sokeasti ei voi pitäytyä vanhassa. Marx itsessään ei ikinä halunnut tarkkaan määritellä mm. sitä että miten kommunistinen yhteiskunta tulisi toteuttaa. Uskoisin että osasyyn tähän on se että Marx ymmärsi että asiat elävät ja muuttuvat ja tieteen täytyy elää sen mukana.
- Marxin II olemisessa Marx pilkottiin kahteen osaan. Nuoreen Marxiin ja kypsään Marxiin. Nuori Marx vaihe, joka oli mm. tuottanut *Pääoman* vaiettiin erityisesti Neuvostoliitossa lähes kuoliaaksi. Sen sijaan Marxista tuli höppänä vaari, marxismi-leninismimin isoisä.

²<http://www.revalvaatio.org/wp/walter-benjamin-ja-kapitalismi/>

³Walter Benjamin⁴ esittää että kyseessä on kulttiuskonto, jolla ei ole dogmeja tai teologiaa. Itsestäni kuitenkin tuntuu että raha-markkinoilla ja oikeistopiireillä on ainakin jonkinlainen vakiintunut käsitys oikeista uskonopeista.

- Nuori Marx oli se analyyttinen tiedemies, joka oli tuottanut *Pääoman*. Kypsä Marx taasen julisti luokkataistelua, jossa ihmis-kunta marssii työväenluokan johdolla sosialismiin ja kommunis-miin. Kypsä Marx ei kuitenkaan ymmärtänyt että maailma oli to-dellisuudessa marxilais-leniniläinen ja ainoastaan Neuvostoliiton Kommunistinen Puoleen keskuskomitea saattoi tämän ymmärtää ja toteuttaa.
- Kaiken kaikkiaan Marxin II olemisen tärkeimmäksi asiaksi tuli hokea kapitalismin kriisiä. Vaikka kapitalismi onkin kriisissä niin Marxin muistoa tämä keinotekoinen II vaiheen olemus ei kunnioi-ta.
- On kuitenkin myös muistettava että kapitalistisissa maissa työ-väenluokka ensisijaisesti taisteli omien olojensa parantamiseksi ei-kä marxismi-leninismien puolesta.
- NKP otti Marxin monopolikseen vähän samankaltaisesti kuin USA on ottanut monopolikseen “vapauden” ja “demokratian”.
- NKP:n operaatio kuitenkin epäonnistui katastrofaalisesti. Kaikki vuoden 1945 jälkeen tehdyt eurooppalaiset sosialistiset maat ovat nyt NATO:n jäseniä.
- Ihmisillä nykyään olisi kuitenkin mahdollisuus ottaa toisenlainen luonne Marxin II olemiseen. Ennenkaikkea muistaa että Marx oli tiedemies. Yhteiskunta- ja taloustiede ovat kuitenkin sellai-sia asioita missä jokainen ihminen elää ja on sitä kautta pätevä ottamaan asioihin kantaa sekä tutkia ja opiskella. Nykyään yh-teiskunta on kuitenkin enenevässä määrin lamaanut ja ihmiset juuttuneita oravanpyöräänsä, kaikkialla vallitsee vaihtoehdotto-muus.
- Maailmassa ei ole koskaan ennen ollut näin hyviä edellytyksiä ruokkia nälkäiset, juottaa janoiset, majoittaa asunnottomat, tar-jota terveydenhuolto ja sivistys kaikille. Samanaikaisesti se ei ole kuitenkaan ollut niin ideologisesti mahdotonta kuin se nykyään on.
- Tämän konkreettisen mahdollisuuden ideologista mahdottomuut-ta sanotaan kapitalismiksi.
- Kapitalismi on vahvempi ja totaalisempi kuin ikinä ennen.
- Tuotanto on olemassa ainoastaan pääoman arvonnäytystä varten, ei sitä varten että ihmisille tuotettaisiin heidän tarvitsemia reaalisia hyödykkeitä.

- Kapitalismi on valloittanut maailman suurinpiirtein sillä tavalla kuin Marx ja Engels kuvasivat *Kommunistisessa manifestissa*.
- Nyt kun kapitalismi on saavuttanut laajentumisen päätepisteen niin se on siirtynyt vaiheeseen missä se muuttuu intensiivisemmäksi ja kaikkialla läsnä olevaksi.
- Kapitalistinen pääoma ei voi enää lisääntyä ellei se realisoi itseään tuotannon ja kulutuksen kautta.
- Nyt kapitalismi on ottamassa nämä realisointivälineet itselleen tuhoamalla hyvinvointiyhteiskunnan. Ulkoistaminen, kilpailuttaminen, yhtiöittäminen jne. muuttavat esimerkiksi vanhusten hoidon suoraan rahantekokoneeksi. Varsinaisilla säästöillä tai muilla vastaavilla ei ole asian kanssa mitään tekemistä. Monissa yhteyksissä on todettu kunnan järjestämän hoidon olevan tehokkaampaa ja parempaa, mutta yksityistämisestä palveluntarjoajille on tullut itseisarvo.
- Kapitalismilla on tukenaan maailman mahtavin sotavoima eli USA:n armeija. Suomi on suoraan kytköksissä USA:n armeijaorganisaatioon ja politiikkaan ideologian, tekniikan ja julkisopimusten kautta.
- TTIP⁵ on verrattavissa talouden NATOon kuten esimerkiksi Hillary Clinton on todennut.
- Maailma on siirtynyt tilaan jossa maailman kapitalismiksi oleminen tapahtuu automaattisesti ja vapaaehtoisesti.
- Monet kansainväliset sopimukset kuten Maastrichtin sopimus⁶ ovat puhtaita kapitalismin toimeenpano-ohjelmia vaikka niitä ei sellaisiksi suoranaisesti mielletä.
- Samoin esimerkiksi Suomessa hallitukset ovat viime vuosikymmeninä toteuttaneet kapitalismin toimeenpano-ohjelmaa automaattisesti, ilman sen erityisempiä perusteluita tai mainintoja, tästä on tullut automaattinen oletus että miten valtiot toimivat. Viimeisimpänä esimerkkinä Juha Sipilän (2015) hallituksen hallitusohjelma.
- Tämän toiminnan täsmällinen nimi on kapitalismi-immanenssi.

⁵Transatlanttinen kauppa- ja investointikumppanuus

⁶https://fi.wikipedia.org/wiki/Maastrichtin_sopimus

- Kapitalistista immanenssia pystytään kuvaamaan ja ylläpitämään kohtuullisen yksinkertaisella hokemologialla: kilpailukyky, julkisen sektorin vaje, valtionvelka, ikääntyminen, terrorismi, turvallisuus, koulutus, innovaatiot, uhkakuva, jne. Näistä sanoista sopivilla järjestelyillä saadaan generoitua täydellistä kapitalismipuhetta.
- Marx on erinomainen opas sen maailman selittämiseen jossa elämme.
- Marx ei kuitenkaan voi ajatella meidän puolesta. Meidän pitää ajatella ja toimia itse.

1.2 Opintopiiri

Muistiinpanot opintopiiri-illan aikana käydyistä keskusteluista.

- Marxis-leninismistä jää kielteinen sävy.
- Marxia ei oikein pidetä nykyään vallankumouksellisena.
- Lenin ehti olemaan vain kaksi vuotta Neuvostovaltion johdossa, joten häntä ei voi syyttää kaikista Marxis-leninisin ongelmista.
- Taanila aliarvioi nykyisen työväenluokan kykyä vallankumoukseen.
- Latinalaisissa maissa on ollut aktiivisuutta vallanpitäjiä kohtaan.
- Antti Rinne: "Markkinatalous on meille hyväksi, täytyy vain karsia ongelmakohdat pois." Tämä ei ole kuitenkaan mahdollista.
- Demokraattinen vallankumous? Mitkä ovat mahdollisuudet? Vallankumousta täytyy aina suojella porvariston vastavallankumoukselta mikä on iso ongelma.
 - Helposti joutuu syrjäytetyksi / murhatuksi jos esim. vaaleilla pääsee valtaan.
 - Valtaapitävä luokka ei ole halukas luopumaan vallasta / omaisuudesta suosiolla. Periaatteessa omaisuus on pakko ottaa väkisin uuteen jakoon.
- Kaivosteollisuus / saamelaisien kansannousu (saamelaiset on kuitenkin todella pieni kansanryhmä).
- Marx edusti 1. aaltoa, Lenin 2. aaltoa, Afrikan itsenäisyysliikkeet ja vastaavat 3. aaltoa ja nykyiset kadunvaltaajat / joukkoliikkeet 4. aaltoa.

- Afrikassa kiehuu vähän ja eri tavalla kuin Euroopassa. Sosialistiseen vallankumoukseen ei ole kuitenkaan tällä hetkellä edellytyksiä, koska väestön yleinen koulutustaso on erittäin heikko.
- Suomen ja USAn sotaharjoitukset:
 - USA hamuilee Barentsinmeren alueen resursseja.
 - Venäjä on vielä aika vapaata riistaa kapitalismin näkökulmasta, maata ei ole vielä kokonaisuudessaan ryöstetty.
 - USA myös harjoittelee mahdollista puuttumista Venäjän sisäiseen kriisiin (vasemmiston / kommunismin esto ja heille sopivan valtarakenteen istuttaminen).
- 90-luvun lamassa juostiin päin seinää pitkän nousukauden jälkeen.
- Ei ole enää hyvinvointivaltiota vaikka hallitseva luokka näin antaa ymmärtää (maailmalle ja suomalaisille).

2 07.03.2016 - Vladimir Lenin: Imperialismi kapitalismin korkeimpana vaiheena

Tällä kertaa materiaalina oli Leninin kohtuullisen lyhyt ja ytimekäs analyysi imperialismista [2]. Teoksessaan käydään läpi miten kapitalismi levittäytyi ympäri maailmaa ja miten tärkeä osa pääomien vienti ja sodat olivat ja ovat yhä edelleen tässä prosessissa. Maailmassa on vielä joitain rikkauksia anastettavaksi.

2.1 Opintopiiri

Opintopiiri illan aikana tehdyt muistiinpanot.

- Imperialismissa sodat ovat välttämätön ja tarpeellinen osa järjestelmää (tuotantovälineiden yksityisomistus).
- Imperialismi hyödyntää vahvasti propagandaa ja lahjontaa.
- Tuotanto yhteiskunnallistuu mutta omistus jää yksityiseksi.
- Kapitalisti on enemmän rooli kuin yksittäinen henkilö.
- Epäsuhta teollistumisen ja maanviljelyn välillä.
- Monopolisointi rajoittaa teknologista kehitystä.

- “Pörssien merkitys vähenee” (Nykyään ongelmia aiheuttaa lepäävä raha, ainoastaan n. 10% on oikeaa rahaa ja loput on digitaalisia pelimerkkejä bittien muodossa.)
- Seisomaan jäänyt raha edistää kriisejä kapitalismissa (rahan pitäisi olla jatkuvassa kehäkierrossa eikä kasaantua, tämä ei kuitenkaan ole kapitalismin periaatteiden mukaista).
- Riippuvuus pankeista aiheuttaa pienten tekijöiden tuhoamisen tai ulosostamisen.
- Pankki ei ole enää pelkkä välittäjä.
- Osakkuusjärjestelmä edistää monopolisoitumista.
- Omistussuhteet tytäryhtiöiden kautta.
- Demokratia on kapitalismissa pelkkä vitsi.
- Pääoman vienti ulkomaille välttämätöntä kapitalismille (siirtomaiden sitominen emämaahan).
- Monopolit syrjäyttäneet pienet tuottajat.
- Jättipankkien ja teollisuuden sulautuminen.
- Monopolit ovat kansainvälisiä.
- Mätäneekö kapitalismi?
- Työväenluokan lahjonta (yritetään perustella imperialismia työläisille).
- I maailmansota oli käynnissä kun Lenin kirjoitti teoksen, hän vetäytyi tutkimaan syitä ja prosesseja.
- Maailmanjako ei ole päättynyt.
- Venäjäkin on nykyään kapitalistinen maa, jossa monopolikehitys on käynnissä.
- I/II maailmansota syttyivät markkina-alueiden jakamisen jännitteistä.
- Sotavarusteita vie resurssit tärkeiltä asioilta kuten ihmisten hyvinvoinnilta ja luonnonsuojelulta.
- Työn yhteiskunnallistuminen: Työtä ei ohjata ihmisten tarpeiden mukaisesti.

- Suurella rahalla voi ohjata kansallisvaltioiden toimintaa.
- EU määrittelee hyväksyttävän budjetin, ei hallitus tai eduskunta.
- Pörssin rajat tulevat vastaan (merkitys vähenee) kun ei enää löydy uutta sijoitettavaa.
- Sodalla voidaan laukaista tilanne (kun jossain hävitetään niin jossain myös rakennetaan).
- Vallanvaihtopiste (sosialistisen vallankumouksen alkusykäys). Lenin arvioi että Venäjällä kestäisi n. 50 vuotta vallankumouksen jälkeen vakiinnuttaa sosialismi.
- AY-liikkeeseen pitäisi saada vallankumouksellista liikehdintää.
- Paikallinen sopiminen rikkoo työntekijöiden yhtenäisyyttä ja mahdollistaa työnantajan sanelun.
- Hyvinvointia pitäisi yrittää säilyttää vaikka länsimaissa yritetään saada sitä kovin purettua. Ihmisille ei jää edellytyksiä maailman muuttamiseen jos koulutus / olosuhteet ovat liian huonot.

3 21.03.2016

Tällä kertaa aihealueeseen sisältyi kaksi lukua kirjasta [1].

1. Lena Näre ja Suvi Salmenniemi: Keskusteluja Marxin kanssa työstä ja arvosta
2. Pertti Honkanen: Miksi Pääoma kiinnostaa

Itselläni sisältyi tällä kertaa alustusvuoro kohdan 2 kappaleeseen. Alustuksen materiaali on omassa kappaleessa 4 sivulla 11.

4 21.03.2016 - Alustus

4.1 Pertti Honkanen

On koulutukseltaan valtiotieteiden tohtori ja työskentelee johtavana tutkijana KELAn tutkimusosastolla. Hänellä on joitain blogikirjoituksia (esim. vastikkeellisesta sosiaalituesta) KELAn tutkimusblogissa osoitteessa

<http://blogi.kansanelakelaitos.fi/>, lisäksi hän on jossain määrin kommentoinut muiden tutkijoiden kirjoituksia samaisessa blogissa. Lisäksi

häneltä löytyy kirjoitus Marxista, Snellmanista ja EMUsta osoitteessa <http://www.revalvaatio.org/wp/marx-snellman-ja-emu/>. Alla lainaus kirjoituksen alkutekstistä:

Viimeaikaiset tapahtumat vahvistavat, että epäilyt Euroopan rahaliiton ja siihen liittyvän talouspoliittisen rakennelman siunauksellisuudesta eivät olleet aiheettomia 15 vuotta sitten. Tosin kritiikki oli melko lievä ja kohteliasta siihen nähden, mitä nyt finanssi- ja eurokriisin vellottua jo viitisen vuotta voitaisiin esittää.

PERTTI HONKANEN 21.3.2013

Kirjoitus on yhä edelleen ajankohtainen ja hyvä muistutus siitä että Euron riskit todellakin olivat tiedossa jo siihen liityttäessä ja kyseessä oli ensisijaisesti poliittinen tahto liittää Suomi tiiviisti EU:hun ja kansainvälisen pääoman armoille.

4.2 Yhteenveto

Kirjoituksessaan Honkanen esittää miksi mielenkiinto on lisääntynyt Marxin Pääomaa kohtaan⁷. Samalla hän käy läpi joitain vastaväitteitä, joita on esitetty Marxia vastaan. Nämä väitteet eivät kuitenkaan kestä lähempää tarkastelua tai ne johtuvat liian heikosta teoreettisesta ymmärryksestä⁸. Kaiken kaikkiaan kirjoituksesta on vedettävissä johtopäätös että Marxin aikanaan esittämät teoriat ja havainnot kapitalismista pitävät yhä edelleen hyvinkin tarkkaan paikkaansa.

4.3 Johdanto

- Vuosina 2007-2008 valloilleen ryöpsähtänyt finanssikriisi lisäsi mielenkiintoa Marxin teorioita kohtaan.
- Marxin teoriassa kiinnostaa erityisesti ajatus kriisien välttämättömyydestä kapitalismissa.
- Marxilla oli erilaisia versioita kriisiteoriasta Pääoman ja käsikirjoitusten eri osissa. Nämä ovat poikineet laajaa keskustelua ja teoreettista väittelyä.
- Vuonna 2012 suuri saksalainen talouslehti *Handelsblatt* listasi Marxin Pääoman ykkössijalle talouskirjoista ja kirjoitti lisäksi että *Pääoma* on välttämätön luettava kaikille, jotka vielä luulevat että talous kulkee kohti luonnollista tasapainoa.

⁷Seuraa taluskriisejä ja nykyinen kriisi on jo hyvin pitkittynyt.

⁸Nykyinen "taloustiede" ei kannusta kapitalismin teoreettiseen tutkimukseen mitä Marx harrasti vaan kyseessä on pikemminkin uskonnonopetusta.

Pitkittynyt kriisi on ylläpitänyt jatkuvempaa kiinnostusta Marxia kohtaan, jopa siihen pisteeseen asti että se on huomioitu talouslehdistössä, eikä pelkästäänvasemmistolaisissa piireissä pienen ihmisjoukon keskuudessa. Eli vaikutusalue on laajentunut marxilaisten piirien ulkopuolelle.

4.4 Marxilaisuus ja keynesiläisyys

Keynesiläinen taloustiede on taloustieteen haara, joka lähtee kokonaiskysynnän vähydestä syynä taantumisiin. Sen mukaan valtion tulee lisätä kysyntää tasoittaakseen suhdannevaihtelua ja saadaksesen talouden uudelleen käyntiin. John Maynard Keynes⁹ esitti teoriasensa perusteet vuonna 1936 julkaistussa teoksessa Työllisyys, korko ja raha (engl. *The General Theory of Employment, Interest and Money*). Keynesiläisen taloustieteen voidaan katsoa kannattavan sekataloutta ja olevan keskitie *laissez-faire*¹⁰ kapitalismin ja sosialismin välillä.

- Kiinnostus on lisääntynyt Marxin kriisiteorian ohella myös keynesiläiseen teoriaan. Keynesiin viitataan paljon useammin kuin vielä esimerkiksi kymmenen vuotta sitten.
- Keynesiläiseen koulukuntaan on suodattunut marxilaisia vaikutteita eri henkilöiden¹¹ kautta.
- Suomessakin on Keynesistä kiinnostuneita tutkijoita joiden argumentit eurokriisin suhteen ovat samankaltaisia mitä marxilaisista piireistä tulee.

Tämänkaltainen lisääntynyt kiinnostunut antaa jotain toivoa että julkisuudessa alkaisi enemmän esiintymään vaihtoehtoista näkökulmaa. Toisaalta Suomessa media on hyvin vahvasti oikeistolaista ja eräänlainen tarve on ilmassa toivottomuuden ja vaihtoehdottomuuden ilmapiirin lietsomiseen.

4.5 Vastaväitteistä

Työarvoteoria tavaran arvo määräytyy sen tuottamiseen tarvittavan työajan mukaan. Smithiä ja Ricardoa voimallisemmin Marx painotti työtä arvon substanssina: vain inhimillinen työ pystyy

⁹ *05.06.1883 - †21.04.1946

¹⁰ Vapaan markkinatalouden suuntaus ja tunnuslause. Suomeksi käännettynä "antakaa tehdä".

¹¹ Joan Robinson, Piero Sraffa, Michal Kalecki ja Evsey Domar

luomaan uutta arvoa tuotantoprosessissa. Ricardon tapaan Marx ajatteli, että koneet ja muut tuotantovälineet lisäävät tuotantoprosessissa hyödykkeen arvoa vain oman arvonsa verran, mutta ei enempää. Marx erottaa toisistaan työn ja työvoiman. Ihmisen ja luonnon välisellä vuorovaikutuksella eli työllä ei ole arvoa, vaan ainoastaan markkinoilla myytävällä tavaralla työvoimalla. Työvoiman arvon määrävät sen “tuotantokustannukset” eli kaikki se, mitä tarvitaan työvoiman ylläpitämiseksi työkykyisenä.

Profetia on suomen kielessä jumalallinen ilmoitus tai ennustus¹². Profetiasanaperhe on alkujaan peräisin klassisesta kreikan kielestä, missä sen käyttö painottui jumalalliselle alueelle.

Väittämiä:

1. Marx epäonnistui ennusteissaan.
2. Marxilla oli vääriä profetioita.
3. Marxin työarvoteoria oli virheellinen.

Kohtaan 1 on nyt vaikea keksiä että mitä epäonnistuneita ennusteita mahdetaan tarkoittaa. Olisiko kenties ennusteet kapitalismin kriiseistä epäonnistuneet, no ei se. Entä ennuste työväestön kurjistumisesta? Halpatyömaiden työläisillä ei todellakaan mene hyvin ja kehittyneemmissäkin maissa oikeistolla on kova kiire luoda halpatyötä, millä ei pysty edes elämään. Kohta 2 tuntuu täysin vieraalta, koska sana profetia viittaa vahvasti uskonnolliseen ennustukseen suomenkielessä. Marx harjoitti tieteellistä tutkimusta. Mitä taas tulee kohtaan 3 niin teoriasta on jo hieman helpompi väitellä kun palataan takaisin maanpinnalle. Mielestäni työarvoteoriaa ei voi täysin kiistää, koska muutoinhan esimerkiksi yritysten ei tarvitsisi välittää missä tuote valmistetaan, jos työvoimakustannuksilla ei olisi osuutta tuotteen arvon määräytymiseen.

4.6 Marxin profetiat ja visiot

Karl Kautsky kokonimeltään Karl Johann Kautsky¹³ oli sosiaalidemokratian johtavia teoretikkoja. Engelsin kuoltua 1895 Karl Kautskysta tuli sosialistisen liikkeen tärkeimpiä teoretikkoja, hän muovasi etenkin marxilaista puolueoppia August Bebelin kanssa. Le-

¹²Tässä tapauksessa lienee kuitenkin syytä unohtaa jumalallinen yhteys.

¹³★18.10.1854 - †17.10.1938

nin kuvasi Karl Kautskyä luopioiksi¹⁴ ja tämä puolestaan totesi Leninin johtamien bolševikkien korvanneen tsaarin ajan yksinvaltan omalla diktatuurillaan.

- Esittikö Marx tosiaan profetioita? Tässä kohtaa Honkanen myös esittää että nykyään olisi parempi puhua ennusteista, teeseistä ja visioista.
- Onko Marxin ennustukset tulkittu niinkuin hän on ne itse ajatellut tai niinkuin ne pitäisi nykypäivänä tulkita.
- Onko Marxin nimiin pantu ennusteita, jotka oikeasti ovat peräisin hänen seuraajiltaan kuten *Karl Kautsky*ltä.
- Seuraavat kappaleet käsittelevät näitä Marxin visioita ja teorioita ja sitä miten ne näkyvät nykyään.

4.7 Tuotantovoimien kehitys

- Pääoman tavoitteena on työn tuotantovoiman kohottaminen.

Tämä pätee nykyaikana yhä edelleen erittäin vahvasti. Työn tuottavuus on jatkuvasti noussut ja teknisten edistysaskeleiden kuten tietotekniikan ansiosta, tuottavuuden kasvu jatkaa kiihtymistään. Myös työntekijöiltä vaaditaan jatkuvasti enemmän ja länsimaissa työn henkinen rasittavuus on korkealla samoin kuin halpatyömaissa fyysinen rasittavuus.

4.8 Maailmanmarkkinoiden muodostuminen

- Tuotteiden laajemman menekien tarve ajaa porvaristoa maapallon eri kolkkiin. Maailmanmarkkinoilla porvaristo on muuttanut kaikkien maiden tuotannon ja kulutuksen yleismaailmalliseksi.
- Globaali talous ei ole kohdellut halpatuotanto maita hyvin. Esimerkiksi tekstiiliteollisuudessa on räikeitä puutteita työntekijöiden hyvinvoinnin kannalta¹⁵.

Tämä on aika selkeästi toteutunut globaalisaation myötä. Eli Marxin visio on tässä kohtaa hyvinkin paikkaansapitävä. Globaaleja markkinoita ja globaalia taloutta tulee tuutin täydeltä, halusi tai ei.

¹⁴Leninin imperialismi kapitalismin korkeimpana muotona kirjassa hän hyökkää myös Kautskyä vastaan ja syyttää kayskyläisyyttä yhteistyöstä porvariston kanssa ja sosialistisesta opportunistista ja soviniismista.

¹⁵Erilaiset vaateketjut pyörittävät isoa teollisuutta (alihankkijoiden kautta)¹⁶ korkealla liikevaihdolla, josta on kuitenkin hyvin pieni osa palkkakustannuksia

4.9 Rikkauden ja köyhyyden kasautuminen

Lainaus Pääoman osasta I sivulta 580.

“Samassa määrin kuin pääoma kasautuu, täytyy työläisen aseman, olipa hänen palkkansa millainen hyvänsä, korkea tai alhainen, huonontua.”

- Puhutaan Marxin *kurjistumusteoriasta*.
- Honkanen käyttää mieluummin termiä *polarisoituminen*.
- Tähän ilmiöön on havahduttu myös marxilaisten piirien ulkopuolella. Thomas Pikettyn kirja¹⁷ on saanut suurta huomiota, missä hänen laskelmansa ja saatavilla olevat tilastot tukevat teesiä kapitalismille ominaisen tulojen, varallisuuden ja yhteiskunnallisen aseman polarisaatiosta.

Tässä yhteydessä on tosiaan hyvä huomata että Marx ei tarkoittanut tässä että välttämättä pitäisi tapahtua absoluuttista köyhtymistä. Sen sijaan kyse on siitä että vapaa-aika ja varallisuus jakautuvat epätasaisesti. Samaan aikaan kun on huomattavia määriä työttömiä niin monet työelämässä olevat ihmiset joutuvat tekemään liian paljon töitä. Vastaavasti varallisuus mahdollistaa joillekin ihmisille joutilaan elämän, jossa työntöön huolet (tai työnpuute) eivät päästä vaivaa. Tämä ilmiö on hyvin selkeästi havaittavissa monissa maissa, myös Suomessa, missä työttömien määrä junnaa paikoillaan vaikka mitä keppiä tarjottaisiin oikeistohallitusten toimesta, toisaalta ongelmat työssäjaksamisessa ja loppuunpalamiset ovat arkipäivää. Bangladeshissä tehdään vaatteita n. 40 - 60 dollarin kuukausipalkalla ja jopa 100-tuntisilla työviikoilla. Samaan aikaan Amerikassa välitetään loistoasuntoja ja huviloita myyntiin, joihin joillain ihmisillä tuntuu olevan varaa.

4.10 Tavaramuotoistuminen

Lainaus Pääoman osasta I sivulta 129.

Kaikki tulee myytäväksi ja ostettavaksi. Kiertokulusta tulee se yhteiskunnallinen sulatto, johon kaikki uppoaa tullakseen siitä jälleen pois rahakiteenä. Tätä alkemiaa eivät voi vastustaa edes pyhimysten luut —.

- Tämä on kapitalismille tyypillinen tila, missä kaikkea yritetään tehdä kaupallista. Eli tätä voisi kutsua myös nykyään tutulla termillä *kaupallistaminen* tai markkinoitumiseksi.

¹⁷Capital in the Twenty-First Century

- Koko ajan on tarve etsiä uusia asioita kaupallistettavaksi tai muuttaa perinteisiä julkisia asioita kuten terveydenhuolto yksityiseksi ja sitä kautta kaupallistettavaksi.

Tämä Marxin esittämä teesi pitää erittäin hyvin paikkansa nykypäivänä. Maailma tulvii asioita joita ihmiset eivät oikeasti tarvitse, mutta joille luodaan joku tarve esimerkiksi mainonnan kautta (brändit). Eli tuotetaan paljon asioita pelkästään sitä varten että olisi jotain myytävää ja ostettavaa. Vastaavasti myöskin sellaiset asiat, joissa voitontavoittelu ei saisi olla ensisijainen kriteeri kuten terveydenhuolto ja vanhustenhoito avataan¹⁸ yksityisten yritysten temmellyskentäksi, missä ihmisen hyvinvointi ei ole ensisijainen tavoite, ainakaan jos maksukykyä ei löydy.

4.11 Jaksottainen kehitys ja kriisit

- Historian saatossa ja erityisesti viime vuosien yhteydessä on käynyt selväksi että kapitalismi ei vakaudu automaattisesti.
- Ei vaikka pääoman ideologiassa niin on uskoteltu.
- Kriisit ja lamaannukset toistuvat jaksottaisesti aina nousukausien jälkeen. Ei nyt ehkä tarkalleen kymmenen vuoden välein, mutta jokatapauksessa säännöllisesti.
- Marxin kriisiteoreettiset visiot ovat osa laajempaa yhtenäistä teoriaa.

Tästä ei voi oikein muuta todeta kuin että viimeaikojen perusteella Marxin kriisiteoria pitää paikkaansa enemmän kuin hyvin.

4.12 Työarvoteoriasta

Suurin kompastuskivi marxilaisen taloustieteen ja muiden oppisuuntien välillä tuntuu olevan *arvoteoria*. Tämä useimmiten johtuu puutteellisesti ymmärryksestä Marxin esittämästä teoriasta sekä Marxin käyttämästä metodista, missä hän siirtyy abstraktista konkreettiseen useassa vaiheessa.

- Esimerkiksi työarvoteoria saatetaan nähdä moraalisenä oppina työn korostamiseksi.
- Tai suorana ohjeena sille miten hinnat määräytyy. Esimerkiksi työn määrää mitataan tavaran hinnoittelua varten.

¹⁸TiSA (Trade in Services Agreement) pyrkii juuri tähän ja samalla estämään kerran yksityistetyn alan palauttaminen julkiseksi.

- Nämä ovat kuitenkin väärinkäsityksiä, koska Marx erotti *arvon*¹⁹ ja *hinnan* toisistaan.
- Marx käytti arvomuodon käsitettä²⁰.
- Marxin *tuotantohinnan* käsite mikä syntyy voiton suhdeluvun ta-
soittuessa eroaa työarvosta. Eli Marxin omakin teoria erottelee
tuotantohinnaksi muunkin kuin pelkän työmäärän.
- Kapitalistisessa taloudessa taloudellisia suhteita voidaan *mitata*
työn avulla.
- Tätä kautta voidaan tulla myös empiirisiin tarkasteluihin.
- Suomessa esimerkiksi professori Vesa Kanninen²¹ opettaa että
empiirinen todistusaineisto kumooa Marxin työarvoteorian. Esi-
merkkinä hän käyttää mm. kännyköitä.
- Kuitenkin esimerkiksi älypuhelimia voi pitää esimerkkinä työar-
voteorian pätevyydestä (ts. arvolain toiminnasta). Tekninen ke-
hitys on lyhentänyt valmistukseen tarvittavaa aikaa niin voimak-
kaasti että laitteet ovat tulleet tavallisten kuluttajien saataville.
Jos tällainen kehitys eli työajan lyhentymisen - työmäärän pie-
nentymisen - ei heijastuisi tavaroiden hintoihin niin kännykät ei-
vät olisi tulleet tavallisten kuluttajien saataville.

Sraffa ja uusricardolaisuus

Alla olevat määrittelyt on otettu vertailun vuoksi liberalismi wi-
kistä²².

Rajahyöty Rajahyöty kertoo, paljonko hyötyä kuluttaja saa yh-
destä lisäkappaleesta jotakin hyödykettä.

Henkilölle koituu yleensä asunnon kymmenenstä lautases-
ta vähemmän hyötyä kuin ensimmäisestä, joten hän on val-
mis maksamaan melko paljon ensimmäisestä, mutta jos hä-
nellä on jo yhdeksän, hän mieluummin on ilman kymmenettä
kuin maksaa kovin paljon yhdestä lisälautasesta.

Rajahyötyteoria kertoo, että asioiden arvo määräytyy kulut-
tajan rajahyödyn perusteella.

¹⁹Teoreettinen käsite toisin kuin klassisessa taloustieteessä.

²⁰Arvo ei ilmene suoraan vaan rahan välityksellä.

²¹Vesa Lennart Kanninen (★13. maaliskuuta 1948 Rovaniemi) on Helsingin yliopiston kansantaloustieteen professori, jonka tutkimuskentän kiinnostuskohteita ovat etiikka ja talous, yrittäjyys, julkinen rahoitus, yritysrahoitus sekä evoluutiotutkimukset.

²²<http://liberalismi.net/wiki/Rajahy%C3%B6ty>

Marginalistisen (eli raja-) teorian kehittivät noin 1870 toisistaan riippumatta William Stanley Jevons Englannissa, Carl Menger Itävallassa ja Leon Walras Sveitsissä, ja myöhemmin kävi ilmi, että sen oli esittänyt jo vuonna 1854 preussilainen ekonomisti H. H. Gossen. Teoriaa pidetään marginalistisen eli uusklassisen taloustieteen (nykyinen taloustiede) syntyinä, mikä tunnetaan nimellä “marginalistinen vallankumous”. Teoria korjasi klassisen taloustieteen (ja Marxin) virheen hinnanmuodostusteoriassa.

Carl Menger oli myös itävaltalaisen taloustieteen perustaja.

Rajahyötyteoria Menger esitti kirjassaan Taloustieteen perusteet (1871) rajahyötyteorian. Esimerkiksi ihmiselle on hänen kotinsa ensimmäisestä lautasesta enemmän hyötyä kuin toisesta, josta on enemmän hyötyä kuin kolmannelta ja niin edelleen.

Kilpailluilla markkinoilla kauppiat pyrkivät asettamaan hyödykkeen - kuten lautasen - hinnan niin korkeaksi, että juuri ja juuri ne kaikki menevät kaupaksi. Siis tyydyttämättömien lautastarpeiden rajahyödyt ovat hintaa alhaisemmat mutta myytyjen lautasten rajahyödyt olivat hintaa korkeammat, koska muutenhan ne eivät olisi menneet kaupaksi.

Mikäli tämä hinta ylittää tuotantokustannukset, se kannustaa tuottamaan lisää lautasia. Tämä tarjonnan lisääntyminen pakottaa asiakkaista kilpailevat kauppiat laskemaan hintoja, jotta myyjät saisivat kaikki lautasensa kaupaksi.

Tämä jatkuu, kunnes hinta on pudonnut tuotanto- ja jakelukustannusten tasolle. Jos näet seuraavan lautasen rajatuotantokustannus (jakelukustannukset ja verot mukaanlukien) ylittää siitä kellekään kuluttajalle koituvan rajahyödyn, sitä ei olisi mahdollista myydä hinnalla, johon sekä tuottaja että ostaja suostuisivat, ja näin ollen sitä ei kannata tuottaa.

- Piero Sraffaa pidetään *usuricaardolaisuuden* isänä.
- Hänen kirjoituksistaan periytyvän arvoteoreettisen keskustelun väitetään kumoavan Marxin arvoteorian.
- Sraffa kuitenkin vastustusti yhä nykyisinkin opetettavaa ja vallitsevaa subjektiivista arvoteoriaa, ns. *marginalistista teoriaa*.
- Valtavirran rinnalle Sraffa kehitti matemaattisen mallin jota voidaan pitää rinnakkaisena Marxin teorialle tai muunnelmana siitä.

- Sraffan käyttäminen Marxia vastaan on keinotekoista ja tarkoitushakuista.

4.13 Työn ja pääoman sopusointu?

Kestävyysvaje (engl. Fiscal sustainability) on talouspolitiikan käsite, joka kuvaa julkisen talouden velkaantumista julkisten menojen kasvaessa väestön ikääntymisen takia.

Suomen valtiovarainministeriö määrittelee kestävyysvajeen Suomen taloudessa seuraavasti: *”kestävyysvaje tarkoittaa, paljonko julkisen talouden rahoitusasemaa tulisi parantaa välittömästi, jotta julkisen talouden velkaa ei tarvitsisi lisätä, kun väestön ikääntyminen alkaa kasvattaa julkisia menoja. Kestävyysvaje muodostuu kolmesta tekijästä: nykyisen julkisen velan tulevista korkomenoista, julkisen talouden nykyisestä alijäämästä sekä tulevien alijäämien nykyarvosta.”*

- Porvarillinen taloustiede antaa ymmärtää että pääoma ja työ olisivat sopusoinnussa olevia asioita, jotka yhdessä tuottavat ja jakavat taloudellisen tuloksen.
- Kuitenkin talouspoliittisessa keskustelussa keskiössä on aina *työ*.
- Esiin nousee aina *työn tuottavuus* keskeisenä ja usein ainoana käsitteenä, jolla arvioidaan talouskasvua ja rahoitusmahdollisuuksia.
- Työn tuottavuus on kuitenkin vain tavaran tuottamiseen tarvittavan työmäärän käänteisluku. Tämä palautuu nopeasti työarvo teoria keskusteluun.
- Julkisessa keskustelussa *kestävyysvajeesta* palataan aina siihen että ongelma ratkeaa lisäämällä työn määrää. Erityisesti tähdätään siihen että työuraa pidentämällä saataisiin rahoitettua eläkkeet ja palvelut.

Tästä on hyvin selkeästi nähtävissä että porvarillinen käsitys työn ja pääoman sopusoinnusta on se että kapitalisti pitää voitot ja pääoman itsellään. Työntekijän velvollisuus on taas tehdä työtä yhä tehokkaammin ja enemmän suurempien voittojen takaamiseksi. Samalla työntekijä on yksinään vastuussa yhteiskunnan ylläpitämisestä. Esimerkiksi työtä verotetaan, mutta pääomat pakoilevat verotusta, mikä on oikeistohallituksen mielestä täysin hyväksyttävää. Samoin kuin jättimäisten osinkojen jakaminen samaan aikaan kun tehokkuuden nimissä irtisanoetaan työntekijöitä voittoa tekevistä yrityksistä.

5 02.05.2016

Tällä kertaa aihealueeseen sisältyi Antti Ronkaisen ja Joel Kaitilan kirjoittama luku kirjasta [1], joka käsittelee luokkapolitiikkaa finanssi-kapitalismin kriisissä. Itselläni oli tällä kertaa alustusvuoro kyseiseen kappaleeseen. Alustuksen materiaali on omassa kappaleessa 6 sivulla 21.

6 02.05.2016 - Alustus: Antti Ronkainen & Joel Kaitila: Luokkapolitiikka finanssikapitalismin kriisissä

6.1 Antti Ronkainen

Politiikan tutkija, joka tekee väitöskirjaa Helsingin yliopistossa. Hänen bloginsa löytyy osoitteesta <http://anttironkainen.fi/>.

6.2 Joel Kaitila

Jyväskyläläinen yhteiskuntapolitiikan tutkija.

6.3 Johdanto

Artikkelissa käydään läpi Marxilaisen taloustieteen näkökulmasta nykyisen vuonna 2008 puhjennun talouskriisin taustoja ja syitä. Erityisesti keskitytään siihen miten valtioiden ja valtionpäämiesten toiminta länsimaissa pääoman edun suojelemiseksi on johtanut työväenluokan aseman heikentymiseen.

Stagflaatio on taloudellinen tila jossa esiintyy samanaikaisesti *stagnatiota* (pysähtyneisyyttä) ja *inflaatiota* (rahan arvon lasku). Eli samanaikaisesti on lama ja työttömyysaste on korkea samoin kuin inflaatio.

Philipsin käyrä on Alban William Phillipsin (1914–1975) vuonna 1958 esittelemä teoria, jonka mukaan työttömyys vaikuttaa inflaatioon käänteisesti. Toisin sanoen, korkean työttömyyden aikana inflaatio on matalaa ja täystyöllisyyttä kohti siirryttäessä inflaatio suurenee.

Sivuhuomautuksena voi todeta että stagflaation ei pitäisi olla mahdollinen Keynesiläisen talouspolitiikan mukaisesti koska ilmiö ei noudata ns. Philipsin käyrää.

Nykyisen finanssikapitalismin ymmärtämiseksi on huomioitava seuraavat tosiasiat:

1. Pääoman kasautuminen on epävakaa ja ristiriitainen prosessi
2. Ristiriidoilla ja luokkien välisellä kamppailulla on merkitystä kapitalismin historian ymmärtämisessä
3. Luokkaristiriidoista seuraa että kriisit ovat välttämättömiä episoodeja kapitalismissa

Seuraavissa luvuissa käydään läpi talouden kehitystä II maailmansodan jälkeen aina *stagflaatiokriisiin* (1968-1982) ja sen jälkeiseen *finanssikapitalismiin*. Erityisesti stagflaatiokriisin ratkaiseminen pääoman eduksi selittää nykyisin tavallisen ihmisen kokemia ongelmia työelämässä ja arjessa.

6.4 Sodanjälkeisen kapitalismin lyhyt historia

Likviditeetti tarkoittaa maksuvalmiutta ja maksukykyä ja toisaalta sitä, miten helposti jokin omaisuususerä on muutettavissa rahaksi. Esimerkiksi omistusasunnon katsotaan olevan epälikvidi sijoitus, koska sen myymiseen liittyy paljon käytännön ongelmia (kuten pitkä myyntiaika sekä usein uuden asunnon hankkiminen). Verbi likvidoida tarkoittaa yritystaloudessa ”selvittää varat”, ”tehda loppuselvitys”. Likvidointi voi tapahtua yrityksen lopettamisen yhteydessä.

Finanssikapitalismi on pyrkinyt kasvattamaan pääomaa erilaisilla spekulatiivisen talouden keinoilla. Vuoden 2008 kriisi²³, kuitenkin osoitti että viime kädessä finanssimarkkinoiden pääoman kerääminen ei onnistu ilman *reaalitaloutta*. Päinvastoin reaalitaloudessa eläneet kuluttajat, joille oli myönnetty lainaa yli maksukyvyyn eivät enää pystyneet

²³Yhdysvalloissa alettiin 2000-luvun alkupuolella myöntää korkeariskisiä kiinnelainoja (engl. subprime mortgage), joiden lainanantokriteerit olivat selkeästi löyempiä kuin aikaisempien asuntolainojen. Vuosien 2007 ja 2008 aikana useat heikkotuloisista lainanottajista alkoivat laiminlyömään maksujaan, ja suurimmat kuluttajapankit sekä johdannaisia (engl. derivatives) omistaneet sijoituspankit sekä vakuutusyhtiöt joutuivat äkilliseen likviditeettikriisiin²⁴ mitä seurasi globaali taantuma (”finanssikriisi”, ”toinen suuri taantuma”).

maksamaan asuntolainoja, minkä vaikutus kertaantui finanssimarkkinoilla.

Iso ongelma on myös koko nykyinen järjestelmä finanssitaloudesta, joka pohjautuu olettamukseen ja luottamukseen velkojen takaisinmaksuista. Kuitenkin nykyinen järjestelmä myös synnyttää rahaa pelkästään lainaamisen kautta. Tämän samaisen lainan pääoman takaisinmaksu taas vastaavasti tuhoaa rahaa, jäljelle jää ainoastaan korkona peritty pääoma. Tämä tietysti kannustaa finanssimaailmaa olemaan maksamatta lainoja, kun taas vastaavasti reaalitalouden toimijoilta velan takaisinmaksua edellytetään²⁵.

Kappaleessa esitetään, että Marxin kriisiteorian ytimessä on ajatus siitä että yksityinen pääoma on kilpailutilanteessa pakotettu nostamaan työn tuottavuutta yksikkökustannusten ja sitä kautta hintojen alentamiseksi (suhteessa kilpailijoihin). Tällä pyritään saavuttamaan suurempi lisäarvon suhdeluku. Kuitenkin jos tuotantovälineisiin sijoitetun kiinteän pääoman suhde kasvaa nopeammin kuin elävän työn luoma arvo niin tästä seuraa painetta voiton suhdeluvun alenemiseen²⁶.

Teoriassa kapitalistista järjestelmää on mahdollista säädellä poliittisesti. Käytännössä sääntely kuitenkin aina ajautuu ristiriitaan pääoman ja omistavan luokan tavoitteiden kanssa. Esimerkiksi Euroopassa on laajalti tyrmätty vaihtoehdot poliittiset lähestymiset kuten kurjittamisen lopettaminen ja kriisin maksatus sen aiheuttajilla. Toistaiseksi pääoma on onnistunut välttämään vastuunkannon kriiseissä, mutta ei ole kuitenkaan taattua että niin tulisi aina käymään.

- Kapitalistisen järjestelmän kuumemittari on voittoaste
- Kriisien syntyemisessä oleellinen mittari on voiton määrä

Toisen maailmansodan jälkeen pääoman kasautuminen noudatti Marxin teoriaa. Kiinteän pääoman osuus tuotannosta kasvoi nousukauden ja 1947-1967 stagflaatiokriisin 1968-1982 ajan nopeammin kuin lisäarvon osuus. Tämä painoi voittosuhdetta alas, mutta investoinnit takasivat vuoteen 1966 asti että varsinainen voiton määrä kuitenkin kasvoi. Tämän jälkeen voiton määrä kuitenkin alkoi laskemaan nopeasti ja järjestelmä ajautui kriisiin.

- Investoinnit vähenivät
- Valtioiden budjettivajeet kasvoivat
- Korkea työllisyys muuttui suurtyöttömyydeksi

²⁵Tähän palataan vielä uudestaan kun pohditaan yksityistalouksen velkaantumista ja velkojen alaskirjausta muotona päästä ulos kriisikierteestä.

²⁶Tämä selittää osaltaan nykyistä pääoman investointilakkoa ja halua palkkojen laskuun

- Reaalipalkkojen nousu pysähtyi ja kääntyi laskuun (vuoteen 1996 asti)
- Inflaatio alkoi nousemaan kun yritykset rupesivat suojelemaan voittoja nostamalla rahahintoja ja samaan aikaan ammattiliitot pystyivät vaatimaan palkankorotuksia. Tätä pahensi OPEC-maiden öljynhinnankorotukset.

Stagflaatiokriisin aallonpohjassa 1980-luvun taitteessa inflaatio oli Yhdysvalloissa 15 prosenttia ja pääoman voittosuhteen ja nimelliskoron erotus oli negatiivinen. Järjestelmä oli vaarassa romahtaa²⁷.

6.5 Uusliberaali finanssikapitalismi

Finanssipääoma otti aloitteen 1980-luvulla Ronald Reaganin ja Margaret Thatcherin johdolla²⁸. Seuraavassa esitetään lyhyt yhteenveto kapaleessa esitetyistä tiedoista.

1. Inflaatio painettiin väkivaltaisesti alas
2. Reaalipalkkoja vastaan hyökättiin
3. Tuotanto uudelleenjärjestettiin maailmanlaajuisesti
4. Palkkoja laskettiin

Koska kohdan 4 toimenpide aiheutti kokonaiskysynnän laskua niin kotitalouden velkaantumista helpotettiin paikkaamaan tätä. Tämä yksityisen velkaantumisen lisääntyminen oli viimeinen toimenpide, jolla esimerkiksi amerikkalainen perhe pystyi vielä yrittämään saavuttamaan vanhempiensa elintason tai unelman. Esimerkiksi aiemmin oli riittänyt että perheestä oli mies käynyt töissä ja silti oli saatu asunto ja hyvä elintaso. Kuitenkin tämä ei enää tietyssä kohdassa riittänyt vaan molemmat vanhemmat siirtyivät työelämään. Tätä seurasi mahdollisesti useamman työn tekeminen ja viimeisenä vaiheena velkaantuminen. Esimerkiksi Amerikassa yksityisen velan määrä nousi vuoden 1981 123% BKT:stä vuoden 2008 tasoon 290% BKT:stä. Tämä on ollut trendi kaikissa OECD-maissa. Alan Greenspan²⁹ julistikin että kotitalouden velka on ratkaissut ”työväen ongelman” eli yhden maksuerän päässä konkurssista kituuttava työläinen ei ole niin altis taistelemaan oikeuksistaan. Tämä onkin näkynyt lakkojen määrän vähenemisenä.

²⁷Nykyisen tiedon valossa onkin kovin valitettavaa että järjestelmän ei annettu romahtaa. Varsinkin kun Neuvostoliitto oli vielä tuolloin olemassa

²⁸Tässä kohtaa aloitettiin luokkasota, joka sillä hetkellä pelasti kapitalismin.

²⁹Alan Greenspan (s. 6. maaliskuuta 1926) on yhdysvaltalainen ekonomisti, joka oli Yhdysvaltojen keskuspankin puheenjohtaja 1987–2006.

Samaan aikaan talous on vahvasti finanssoitunut ja finanssisektorin voitot ovat kasvaneet 40%:iin kaikista yrityssektorin voitoista. Tämä on muuttanut yritysten käyttäytymistä, jotka nykyään keskittyvät enemmän oman osakkeensa vahvistamiseen (takaisinostoilla) kuin tuottavimpiin investointeihin.

6.6 Suuren finanssikriisin jälkeinen politiikka

Koska uusliberaali talouspolitiikka ei mitenkään ratkaise finanssitalouden ongelmia (vähäisistä tuotantoinvestoinnista johtuvat ongelmat) niin uuden kriisin syntyminen oli vääjäämätöntä ja vuodesta 2006 alkanut raju voittojen laskeminen päättyi vuoden 2008 suureen romahdukseen.

- Vuonna 2010 G20-maat³⁰ sitoutuivat maksatuttamaan kriisin työväenluokan kustannuksella Toronton kokouksessa
- Keskuspankit ovat yrittäneet taata pankkien lainaushalukkuuden pitämällä ohjauskoron lähellä nolaa
- Epävarman tilanteen takia kotitaloudet eivät enää kuitenkaan uskalla velkaantua samoissa määrin kuin aiemmin eivätkä yritykset investoida
- 2010-luvun politiikka on vahvistanut finanssikasautumisen jatkumista
- SP500 yritykset käyttävät 95% voitoistaan omien osakkeiden takaisinostoihin
- Tämä pääoman investointilakko näkyy korkeana työttömyytenä ja alkaa pian rapauttamaan julkista omaisuutta
- Poikkeukselliset rahapoliittiset toimet ovat lähinnä elvyttäneet osakemarkkinoita (rikkaimman 1% tuloja)
- Suhteessa vuoteen 2007 Yhdysvaltojen ja Euroopan taloudet eivät kasva millään taloudellisesti oleellisella mittarilla tarkasteltuna

³⁰G20 (Group of 20[1]) on ryhmä, joka sisältää maailman 19 rikkainta maata, sekä edustuksen Euroopan unionista: Argentiina, Australia, Brasilia, Etelä-Afrikka, Etelä-Korea, Indonesia, Intia, Italia, Japani, Kanada, Kiina, Meksiko, Ranska, Saksa, Saudi-Arabia, Turkki, Venäjä, Iso-Britannia ja Yhdysvallat.

6.7 Ulos kriisikierteestä

Kriisikierteestä pääsisi parhaiten ulos korvaamalla kapitalismi sosialismilla ja kommunismilla. Kapitalismin kehyksissä toimittaessa en usko että kriiseistä tullaan pääsemään eroon. Tässä kirjan kappaleessa on kuitenkin esitetty muutamia ehdotuksia elvytyksestä joka toimisi paremmin kuin aiemmat elvytystoimet, joilla on parannettu rikkaimman 10%:n ansioita ja heikennetty lopun 90%:n tuloja.

- Valtion on alettava investoimaan ja työllistämään ihmisiä suoraan suunniteltujen ja kohdennettujen toimenpiteiden kautta
- Velkoja on alaskirjattava mittavasti³¹ (tämä on sinänsä järkevää johtuen siitä että nykyisessä järjestelmässä velkojen takaisinmaksu ei ole edes teoriassa mahdollista)
- Valtavirtainen taloustiede olisi korvattava realistisemmalla vaihtoehdolla jossa huomioidaan kestävä kasvu, luokkien välisen tulo- ja varallisuuden merkitys ja finanssimarkkinoiden toiminta

Itse ehdottaisin lisäksi myös talousdemokratia liikkeen keinoa missä rahanluonti oikeus poistettaisiin yksityisiltä pankeilta ja palautettaisiin valtioille demokraattisen valvonnan alle. Pankkitoiminnan pitäisi muutenkin olla kansallistettua ja tarkoin valvottua.

6.8 Yhteenveto

Niin kauan kun on kapitalismia niin on myös kriisejä ja luokkaristiriitoja. Olivat ne sitten inhimillisiä, taloudellisia tai sotilaallisia. Tai kaikkia edellä mainittuja. Kapitalismia voidaan yrittää lievittää erilaisilla poliittisilla keinoilla, mutta pääoman vallanjano on kyltymätön.

³¹Tämä on tietysti kapitalistista riskialtista, koska se palauttaisi työväenluokalle toimintamahdollisuuksia, ks. s. 24.

Viitteet

- [1] Jan Otto Andersson, Andreas Fagerholm, Yrjö Hakanen (toim.), Jari Heinonen, Pertti Honkanen, Miika Kabata, Joel Kaitila, Camilla Kantola, Sixten Korkman, Mikko Lahtinen, Harri Melin, Pertti Multanen, Lena Näre, Vesa Oittinen, Paula Rauhala, Antti Ronkainen, Seppo Ruotsalainen, Suvi Salmenniemi, Hannu Taanila, Timo Toivonen ja Matti Vesa Volanen. *Marxin pääoman ajankohtaisuus*. TA-Tieto Oy, 2015.
- [2] Vladimir Lenin. *Imperialismi kapitalismin korkeimpana vaiheena*. Sosialismin kirjasto III. SOSIALISMI.NET, Tampere, 2010.